

Het Frans Walkate Archief SNS Bank

De jeugd heeft de toekomst

Schoolsparen in Kampen 100 jaar geleden begonnen

In de negentiende eeuw kwamen er in verschillende landen initiatieven op om kinderen via school te laten sparen. Op regelmatige tijden, meestal wekelijks, werd een bedrag ingelegd, vaak in speciaal daarvoor gemaakte spaarkisten, die op gezette tijden door bankmedewerkers werden geleegd. Zo bouwden kinderen een financiële reserve op, maar belangrijker was dat ze vertrouwd raakten met 'het sparen', een activiteit waaraan een opvoedkundige waarde werd gehecht. Voor de banken was het een relatief kostbare methode om geld binnen te halen, maar wel één met perspectief.

In Nederland waren het de spaarbanken in Amsterdam en Rotterdam die het schoolsparen het eerst in de praktijk brachten (1874-1875), spoedig gevolgd door banken in andere steden.

Op de bestuursvergadering van de Kamper Nutsspaarbank (één van de rechtsvoorgangers van de SNS Bank) van 26 mei 1906 brak de altijd vooruitstrevende Frans Walkate een lans voor het invoeren van het schoolsparen in Kampen.

Een kladbriefje in het archief bevat zijn motivatie, die duidelijk vanuit het perspectief van het Nutsdepartement is geschreven: 'Het volk moet leren inzien, dat het van de spaargelegenheid gebruik makend, handelt in zijn eigen belang en het moet leren naar dat inzicht te handelen. Is eenmaal deze stelling aangewend, dan brengt de consequentie mede, dat men begint, even als bij het onderwijs, bij de jeugd, m.a.w. de eerste stap in deze richting moet zijn de oprichting van schoolspaarbanken.'

Walkates plan werd door de andere leden unaniem gesteund en hij zette er vaart achter. Eerst liet hij zich uitgebreid informeren door diverse banken elders in den lande die ervaring hadden met deze wijze van sparen. Hij bezocht onder meer de bank te Arnhem. Al in juni riep hij de Kamper schoolhoofden bijeen om hun animo te peilen. Op twee na besloten deze mee te werken. In eerste instantie werd er met twee systemen gewerkt; één

De bakfiets waarmee de spaarkisten werden opgehaald voor de toenmalige Nutsspaarbank, tegenwoordig het onderkomen van het Frans Walkate Archief.
(Collectie Frans Walkate Archief Kampen)

met zegels en één met spaarkisten. Dat met spaarkisten bleek het meest praktisch. Hierbij kreeg ieder kind een busje. Alle busjes werden in een spaarkist geplaatst. Het ingelegde geld kwam door een gleuf in het busje terecht. Elke gleuf had een nummer dat correspondeerde met een door de onderwijzer bijgehouden lijst met ingelegde gelden. Al in een vroeg stadium kon van de spaarbank te Rotterdam, waar dit systeem al jaren succesvol werd gepraktiseerd, een groot aantal van deze zogenaamde ‘schoolspaarbakken’ worden overgenomen. Voor sommige scholen werden ook kisten op maat vervaardigd.

Aanvankelijk meldde een bankbeambte op een bakfiets zich twee keer per kwartaal bij een school om het geld in de busjes te tellen en de bedragen te vergelijken met de schoollijsten. Later werden deze handelingen – om de overlast voor de scholen zoveel mogelijk te beperken – op de bank verricht. Het sparen werd gestimuleerd door het geven van premies, meestal in de vorm van fraai geïllustreerde boekjes.

Een houten spaarkist zoals die op scholen werd gebruikt.
(Collectie Frans Walkate Archief Kampen)

Het schoolsparen bleek een succes. Zeer bepalend daarvoor was de medewerking van het onderwijzend personeel. Zo schreef C.L. Bruist van de Kosteloze School aan de Noordweg: 'Het blijkt dat de deelname zoo groot is, dat het noodig zal zijn, dat er in iedere klasse zoo'n spaarkist aanwezig is. Het getal spaarders is ook te groot, dat één kist voor twee klassen voldoende zou zijn.' Na enkele jaren sloten ook scholen uit omliggende plaatsen als IJsselmuiden, Grafhorst, 's-Heerenbroek, Zalk en Wezep zich aan. 15 jaar na dato maakte men een tussenbalans op. Het aantal spaarders steeg van 1682 in 1906 tot 4086 in 1921. Het ingelegde bedrag vertienvoudigde. Na de oorlog vervingen zegels de spaarmethode met kisten, die toch te omslachtig was gebleken. Langzamerhand raakte het schoolsparen uit de gratie en nam het nieuwe vormen aan, die beter pasten bij de tijd. Momenteel benadert de SNS Bank via de Bill-rekening - your banking buddy - potentiële jeugdklanten op geheel eigentijdse wijze. Hoofddoel is jongeren op speelse wijze in aanraking te brengen met bankzaken, in de

Een gedeelte van de website (www.bill.nl) van de Bill-rekening van de SNS Bank.

hoop dat ze vaste klant worden van de bank. Sparen is secundair. Feitelijk is de Bill-rekening een betaalfaciliteit en marketingplatform, een chipknip op internet als het ware, die gekoppeld kan worden aan een privérekening van elke willekeurige bank. De communicatie verloopt grotendeels via MSM Messenger. Om de klanten te binden zijn er verschillende acties en lokkertjes. Zo kan men korting krijgen bij concerten, festivals, uitgaansgelegenheden, de aanschaf van muziek en andere zaken op het gebied van entertainment, oftewel 'fun'. Tot nu toe met groot succes. In korte tijd zijn er duizenden Bill-gebruikers bijgekomen. Het is echter aardig te bedenken dat deze succesvolle en eigentijdse wijze van bankieren over tientallen jaren waarschijnlijk net zo gedateerd zal aandoen als het sparen met kisten nu. Al met al een mooie gelegenheid om terug te kijken op het initiatief dat Frans Walkate precies honderd jaar geleden nam. Dat geschiedt met een fraaie zomertentoonstelling in het oude spaarbankgebouw aan de Burgwal, geheel gericht op het school- en jeugdsparen.